

Směrnice

Posvátné kongregace pro bohoslužbu

Slavení neděle bez kněze

Obsah

SLAVENÍ NEDĚLE BEZ KNĚZE	2
ÚVOD.....	3
KAPITOLA I.: DEN PÁNĚ A JEHO SVĚCENÍ.....	4
KAPITOLA II.: PODMÍNKY PRO SLAVENÍ NEDĚLE ZA NEPŘÍTOMNOSTI KNĚZE.....	6
KAPITOLA III.: PRŮBĚH SLAVENÍ NEDĚLE	9
OBŘAD PRO SLAVENÍ VE SPOLEČENSTVÍ.....	14
BOHOSLUŽBA SLOVA.....	14
Úvodní obřady.....	14
Úkon kajičnosti.....	15
Vstupní modlitba.....	17
Bohoslužba slova	18
Homilie	18
Přímluvy	18
DÍKŮČINĚNÍ	19
PŘIJÍMÁNÍ	24
Pozdravení pokoje.....	24
Modlitba po přijímání	25
Závěrečné obřady	27

Úvod

1. Kristova církev již ode dne Letnic, po seslání Ducha svatého se bez přestání scházela, aby slavila velikonoční tajemství v den zvaný - dominica - den Páně, na paměť zmrtvýchvstání Krista Pána. Při tomto nedělním shromáždění církev hlásá, co se v Písmu svatém vztahuje na Krista a slaví eucharistii na paměť smrti a zmrtvýchvstání Páně, dokud znovu nepřijde.

2. Tato nedělní oslava se však nemůže vždycky konat v plném rozsahu. Bylo mnoho věřících - a jsou dosud - kteří se nemohou účastnit eucharistické oběti, poněvadž chybí kněz, anebo z jiné závažné příčiny.

3. V různých oblastech biskupové po tzv. první evangelizaci svěřili katechetům úkol shromažďovat věřící v den Páně a řídit modlitbu ve formě pobožností. To proto, že počet křesťanů silně vzrostl, žili rozptýleni na mnoha místech, někdy i velmi vzdálených, takže kněz k nim nemohl každou neděli docházet.

4. Na jiných místech, kde jsou křesťané pronásledováni, anebo kde je náboženská svoboda přísně omezována, je věřícím zcela zakázáno, aby se v neděli scházeli. Stejně jako kdysi byli někteří křesťané ochotni podstoupit i mučednickou smrt za účast na nedělním shromáždění, tak i dnes jsou věřící, kteří dělají všechno možné, aby se mohli v neděli shromáždit a modlit, buď v rodině, anebo v malých skupinkách bez přítomnosti kněze.

5. Je i jiný důvod. V současné době se v mnoha oblastech nemůže ve všech farnostech každou neděli slavit eucharistická oběť, poněvadž je nedostatek kněží. Kromě toho se též dost farností ze sociálních a hospodářských příčin vylidnilo. Proto bylo mnoha kněžím uloženo sloužit více nedělních mší svatých v různých i mezi sebou vzdálených kostelech. Tato praxe však není vždy považována za vhodnou ani pro farnosti které nemají vlastního kněze, ani pro samotné kněze.

6. Z toho důvodu v některých místních církvích, kde se vyskytují výše popsané okolnosti, biskupové uznali za nutné konat nedělní bohoslužby jiným způsobem tam, kde chybí kněz, aby se tak mohli křesťané co nejlépe shromažďovat a aby byla zajištěna křesťanská tradice svěcení

neděle. Hlavně v misijních oblastech není řídkým jevem, že sami věřící, kteří si uvědomují význam neděle, se scházejí za pomoci katechetů nebo řeholníků, aby slyšeli Boží slovo, společně se modlili a někdy též přistupovali ke sv. přijímání.

7. Po uvážení všech těchto důvodů a s přihlédnutím k dokumentům Svatého Stolce, kongregace pro bohoslužbu, aby též vyšla vstříc přáním biskupských konferencí, pokládá za vhodné připomenout některé věroučné prvky o neděli a stanovit podmínky opravňující k takovému jejímu slavení v diecézích. Mimoto chce poskytnout některé pokyny pro jejich správné konání a průběh. Bude záviset na biskupských konferencích, aby podle okolností tyto směrnice dále zpřesnily a přizpůsobily je mentalitě a situacím různých národů, o čemž pak podají zprávu Apoštolskému stolci.

Kapitola I.: Den Páně a jeho svěcení

8. „Podle apoštolské tradice, která má původ ode dne Kristova vzkříšení, slaví církev velikonoční tajemství vždy sedmý den, který se právem nazývá den Páně nebo neděle.“

9. Svědectví o tom, že věřící se shromažďovali v tento den, který již Nový zákon nazývá dnem Páně, jsou výslovně obsažena v nejstarších dokladech z I. a II. století. Mezi nimi vyniká svědectví sv. Justina: „V tento tzv. den slunce, všichni obyvatelé měst i venkova se shromažďují na témže místě.“ Avšak tento den, kdy se křesťané shromažďovali se neshodoval, se svátečními dny řeckého a římského kalendáře a byl proto i pro jejich spoluobčany určitým znakem křesťanského vyznání.

10. Již od prvních staletí duchovní pastýři vštěpovali věřícím, jak je důležité shromažďovat se v neděli: „Neoddělujte se od církve tím, že se neshromažďujete, třebaže jste údy Kristova těla... nebud'te nedbalí, nezbavujte Spasitele jeho údů, nerozdělujte a netrhejte jeho tělo.“ A nedávný II. vatikánský koncil připomněl totéž následujícími slovy: „V ten den jsou věřící povinni shromáždit se, aby slyšeli Boží slovo a měli účast na eucharistii. Tak slaví památku utrpení, zmrtvýchvstání a slávy Pána Ježíše a vzdávají díky Bohu, který nám daroval nový život, takže máme skutečnou naději, když Ježíš Kristus už vstal z mrtvých.“

11. Na důležitost svěcení neděle pro život věřících upozorňuje i sv. Ignác z Antiochie: „Křesťané už neslaví sobotu, nýbrž žijí podle dne Páně, v němž jsme i my povstali k novému životu skrze Krista a jeho smrt.“ Křesťané, jak v minulosti, tak i v současné době, měli a mají neděli ve velké úctě do té míry, že ji nezanedbávají ani v dobách pronásledování, ani když žijí v kulturách vzdálených křesťanské anebo přímo nepřátelských vůči křesťanství.

12. Hlavní složky vyžadované pro nedělní shromáždění věřících jsou tyto:

- a) Věřící se shromažďují, aby projevovali, že církve není samovolným, nýbrž Bohem svolaným shromážděním, neboli - že je organicky utvářeným Božím lidem, jemuž předsedá kněz v zastoupení Krista jako hlavy církve.
- b) Poučení o velikonočním tajemství prostřednictvím Písma, které hlásá a vykládá kněz nebo jáhen.
- c) Slavení eucharistické oběti knězem zosobňujícím Krista, jenž ji obětuje jménem všeho křesťanského lidu a kteroužto obětí se zpřítomňuje velikonoční tajemství.

13. Pastýřská horlivost se má projevovat zejména tím, aby se mešní oběť slavila každou neděli, neboť jen skrze ni se zvětšuje velikonoční oběť Páně a jen skrze ni se církve plně projevuje. „Den Páně je prvotní sváteční den, který je třeba předkládat zbožnosti věřících a vštěpovat do jejich vědomí. Jiné slavnosti nemají mít před ním přednost, ledaže jsou skutečně nanejvýš významné, neboť den Páně je základ a jádro celého liturgického roku.“

14. Je záhodno, aby tyto zásady byly vštěpovány již od počátku křesťanské výchovy, aby tak věřící vědomě a s radostí zachovávali příkázání o svěcení svátečního dne a chápali důvod, proč je církve svolává, aby se každou neděli shromažďovali ke slavení eucharistie, a že to není jen pro uspokojení vlastní soukromé zbožnosti. Věřící se tímto způsobem sami přesvědčí, že neděle je znamením Boží přesažnosti nad lidskou prací a že není pouhým dnem odpočinku. Budou také moci hlouběji pochopit význam tohoto nedělního shromáždění a dokázat i navenek, že jsou členy církve.

15. Věřícím je třeba umožnit, aby mohli mít na těchto nedělních shromážděních aktivní účast, aby tu také nalézali opravdové bratrství a příležitost k duchovnímu posílení pod vedením a působením Ducha svatého. Tím budou rovněž účinněji chráněni před lákadly sekt, které slibují, že jim uleví v utrpení působeném osamoceností a že dokonaleji uspokojí jejich náboženské tužby.

16. I sama pastorační činnost má podporovat různé akce, jejichž cílem je, aby „se neděle stala i dnem radosti a pracovního klidu“ a aby se tak v dnešní společnosti všem jevila jako symbol svobody v důsledku toho i jako den, který byl ustanoven k dobru samotné lidské osobnosti, která má bezesporu větší cenu než obchodní záležitosti a výrobní procesy.

17. Boží slovo, eucharistie a kněžská služba jsou dary, které Pán dává církvi jako své nevěště. Proto je třeba přijímat je jako Boží milost a také o ně prosit. Církev, která užívá tyto dary hlavně při nedělním shromáždění věřících, vzdává za to při bohoslužbě díky Pánu v očekávání, že bude dokonale slavit den Páně před Božím trůnem a před tváří Božího beránka.

Kapitola II.:

Podmínky pro slavení neděle za nepřítomnosti kněze

18. Není-li na některých místech možné sloužit nedělní mši svatou, má se především uvážit, zda se věřící mohou odebrat do nejbližšího kostela, aby se tam zúčastnili eucharistické oběti. Takové řešení se doporučuje i v dnešní době a pokud je to možno, má se udržovat v platnosti. To ovšem vyžaduje, aby věřící byli správně poučeni o plném významu tohoto nedělního shromáždění a aby se ochotně přizpůsobili nové situaci.

19. Je záhodno, aby se i bez mše svaté „štědře poskytovalo věřícím, shromážděným k různým formám oslavy, bohatství Písma svatého a v církvi užívaných modliteb, aby tak nezůstali zbaveni liturgických čtení, která se čtou během roku při mši svaté, ani obvyklých liturgických modliteb.

20. Není-li možné sloužit mši svatou, z různých forem liturgické tradice se doporučuje zejména tzv. liturgie slova; po níž podle okolností může následovat i svaté přijímání. Věřícím se tak může současně dostat jak

Božího slova, tak i Těla Páně. Při naslouchání Božímu slovu si totiž věřící uvědomují, že podivuhodná Boží díla, která hlásají liturgická čtení, vrcholí ve velikonočním tajemství, jeho svátostnou památkou je právě mše svatá, a na němž mají věřící účast při svatém přijímání. Kromě toho se za určitých okolností může slavení neděle vhodně spojit s udílením některých svátostí, nebo svátostin, podle potřeb obcí věřících.

21. Je třeba, aby věřící jasně chápali, že toto slavení neděle má jen náhradní ráz, že je nelze považovat za nevhodnější řešení těžkostí, anebo za ústupek jejich pohodlí. Shromáždění tohoto druhu se nikdy nemohou konat na místech, kde byla večer předešlého dne sloužena mše svatá, třeba i v jiné řeči. Není vhodné, aby se takové shromáždění opakovalo.

22. Dále je nutno pečlivě se vyhýbat jakémukoliv směšování shromáždění tohoto druhu se slavením eucharistické oběti. Tato shromáždění nemají věřícím brát touhu účastnit se eucharistické oslavy, naopak mají ji zvyšovat a lépe je na ni připravovat.

23. Věřící mají chápat, že slavení eucharistické oběti není možné bez kněze a že svaté přijímání, které mohou přijmout při takovýchto shromážděních, je těsně spojeno s mešní obětí. Z toho se dá věřícím dokazovat, jak velice je nutno se modlit, aby Pán rozmnožil počet udělovatelů svých tajemství a učinil je vytrvalými služebníky své lásky.

24. Záleží na diecézním biskupovi, aby po vyslechnutí mínění kněžské rady rozhodl, zda se mají v jeho diecézi pravidelně konat nedělní shromáždění bez slavení eucharistie a stanovit pro ně všeobecné i podrobnější směrnice, s přihlédnutím k místním a osobním poměrům. Tato shromáždění se proto nemají konat, nejsou-li svolána biskupem a bez farářovy pastorační péče.

25. „Není možné budovat křesťanské společenství, jestliže není zakořeněno a pevně zakotveno v slavení nejsvětější eucharistie.“ Proto také, dříve než biskup rozhodne, aby se konala nedělní shromáždění bez slavení eucharistie, má jednak uvážit stav farností a zda není možné obrátit se na jiné kněze, třeba i řeholníky, kteří nejsou přímo určeni k pastorační službě, a konečně, zda se věřící nemohou zúčastnit mše sv. v jiných kostelech a farnostech. Eucharistická oběť a její slavení mají vždy mít přednost před všemi jinými pastoračními akcemi, zejména v neděli.

26. Biskup buď osobně, nebo prostřednictvím jiných, poučí vhodnou katechezí diecézní obec věřících o rozhodujících příčinách tohoto opatření, zdůrazní jeho závažnost a vyzve všechny k spoluzodpovědnosti a spolupráci. Stanoví též svého delegáta nebo zvláštní komisi, která se postará o správný průběh tohoto slavení neděle. Zvolí ty, kdo je mají řídit a postará se, aby byli o všem náležitě poučeni. I potom ale bude stále pečovat, aby se i tito věřící mohli častěji v roce zúčastnit eucharistické oběti.

27. Je farářovým úkolem informovat biskupa o vhodnosti zavést tato shromáždění na místě své pravomoci, připravovat na ně věřící a někdy je i během týdne navštívit; v patřičné době má jim též udělovat i jiné svátosti, zejména svátost smíření. Obec věřících tak bude mít pocit, že v neděli se neshromažďuje bez kněze, nýbrž jen v jeho nepřítomnosti anebo ještě lépe v jeho očekávání.

28. Není-li možné sloužit mši svatou, farář se postará, aby mohlo být udělováno svaté přijímání. Zajistí rovněž, aby v určitý stanovený čas se slavila eucharistická oběť pro každou obec věřících. Proměněné hostie se mají častěji obnovovat a mají být uloženy na spolehlivém místě.

29. K řízení těchto nedělních shromáždění mají být povoláni jáhnové, jako nejužší spolupracovníci kněží. Jáhen je posvěcen k tomu, aby pásł Boží lid a pečoval o jeho růst, jemu náleží řídit modlitby, hlásat evangelium, pronést homilii a udělovat sv. přijímání.

30. Nejsou-li přítomni ani kněz ani jáhen, farář určí osoby, kterým bude svěřena péče o slavení neděle, t.j. o vedení modliteb, službu slova a udílení sv. přijímání. Na prvním místě vybere akolyty a lektory, jejichž povinností bude pečovat o oltář a službu slova. Jestliže i ti chybějí, může k tomu ustanovit jiné laiky, muže i ženy, kteří mohou vykonávat tento úkol v moci svého křtu a biřmování: Při jejich volbě se má brát zřetel na to, zda žijí v duchu evangelia a zda jsou u věřících oblíbeni. Stanoví se obvykle na určitou dobu a jejich volba se oznámí obci věřících. Mají se též za ně občas konat zvláštní modlitby. Farář má rovněž pečovat o vhodnou a stálou výchovu těchto osob a připravovat s nimi důstojné slavení neděle.

31. Určené osoby nemají považovat tento svěřený úřad za vyznamenání, nýbrž spíše za úkol: zejména za službu bratřím pod farářovou autoritou.

Tento úkol jim není vlastní, pouze v něm zastupují kněze a konají ho, když to vyžaduje pro nedostatek kněžské potřeby církve. Mají konat vše, co patří k jim svěřenému úkolu, ale nic víc. Tento úkol mají plnit s upřímnou zbožností tak, jak se na tento úřad patří a jak to od nich právem vyžaduje Boží lid.

32. Nemůže-li se v neděli slavit ani služba slova s udílením sv. přijímání, věřícím se vřele doporučuje, aby se ve vhodnou dobu sami v rodinách a podle možností i v celých skupinách rodin modlili. V tomto případě jim mohou dobře posloužit rozhlasové a televizní přenosy posvátných obřadů.

33. Zejména se doporučuje, je-li to možné, některá část denní modlitby církve, především ranní chvály či nešpory, k nimž lze připojit i nedělní liturgická čtení. Jestliže se věřící modlí části denní modlitby církve a shromažďují se za tím účelem ke společné modlitbě, pak jsou církví slavící Kristovo tajemství. Na konci této bohoslužby se může podávat sv. přijímání.

34. Vykupitelova milost nebude nijak chybět věřícím či obci věřících, kteří v důsledku pronásledování či nedostatku kněžské jsou na krátký či dlouhý čas zbaveni možnosti slavit eucharistickou obětí. Touží-li vnitřně po svátosti, spojují-li se v modlitbě s celou církví, vzývají-li Pána a povznášejí k němu svá srdce, pak i oni působením Ducha svatého, mají účast na společenství církve, živého těla Kristova i na společenství se samotným Pánem. A mají účast i na plodu a účinku svátosti.

Kapitola III.:

Průběh slavení neděle

35. Nedělní shromáždění věřících bez mše svaté má dvě části: tzv. liturgii slova a udělování sv. přijímání. Nemá se sem zařazovat to, co je vlastní pro mši svatou, hlavně příprava darů a eucharistická modlitba. Celý obřad má být usměrněn tak, aby ve všem povzbuzoval k modlitbě a aby vykazoval rysy liturgického shromáždění a nejen pouhé schůze.

36. Texty modliteb a liturgických čtení se pro každou neděli či svátek obvykle berou z misálu a z lekcionáře. Tímto způsobem věřící mohou sledovat průběh liturgického roku a budou se modlit i naslouchat Božímu slovu ve společenství s ostatními obcemi věřících v církvi.

37. Farář při přípravě oslavy s určenými osobami, může obřad přizpůsobovat počtu účastníků a schopnostem těch, kdo jej řídí a může brát i ohled na hudební nástroje doprovázející zpěv.

38. Jestliže slavení neděle řídí jáhen, vystupuje tak, jak to vyžaduje jeho úřad, a to v pozdravech, modlitbách, čtení evangelia, homilii, při podávání sv. přijímání a při závěrečném požehnání před rozchodem. Oblékne si roucho stanovené pro jeho službu, to znamená albu se štolou, podle možností i dalmatiku a užívá předsednické křeslo.

39. Řídí-li shromáždění laik, vystupuje jako jeden mezi sobě rovnými, jako je tomu např. při denní modlitbě církve bez posvěcené osoby a při požehnání (říká např. Bůh nás požehnej...). Nesmí užívat slova vyhrazená knězi či jáhnovi a vynechává obřady, které přímým způsobem připomínají mši svatou, např. pozdravy, hlavně „Pán s vámi“ a závěrečnou formuli, při jejímž pronášení by se laik jevil věřícím jako posvěcená osoba.

40. Má být oblečen tak, aby to nebylo v rozporu s jeho službou a nebo případně jak určí biskup. Oltář, který je obětním stolem a připomíná velikonoční večeřadlo, se má užívat jen k tomu, aby se naň položil proměněný chléb (hostie) před udělováním svatého přijímání. Při přípravě nedělní oslavy se má pečovat o vhodné rozdělení jednotlivých úkolů, např. liturgických čtení, zpěvů a úpravy i výzdoby místa shromáždění.

41. Při obřadu po sobě následují tyto jednotlivé složky:

- Úvodní obřady, jejich účelem je dosáhnout, aby věřící se při tomto shromáždění cítili jako společenství a připravili se důstojně na následující oslavu.
- Liturgie slova, ve které sám Bůh mluví ke svému lidu, aby mu zjevil; tajemství vykoupení a spásy; a lid odpovídá vyznáním víry a obecnou společnou modlitbou.
- Díkůčinění, při němž je Bůh veleben pro svou nesmírnou slávu.

- Obřady sv. přijímání, jimiž se vyjadřuje a uskutečňuje společenství s Kristem a s bratry, zejména s těmi, kteří v témže dni přistupují ke sv. přijímání.

- Závěrečné obřady, jimiž se zdůrazňuje vztah mezi liturgií a křesťanským životem.

Biskupská konference, anebo sám biskup, mohou s přihlédnutím k místním okolnostem a osobním podmínkám věřících dále upravovat tuto oslavu podle pokynů připravených národní nebo diecézní liturgickou komisí. Přesto není-li to opravdu nutné, se toto výše uvedené schéma nemá měnit.

42. Při úvodním upozornění nebo v jiné chvíli oslavy, ten, kdo ji řídí, připomene společenství věřících, s nímž onu neděli farář slaví eucharistii a vyzve přítomné, aby se s nimi duchovně spojili.

43. Aby si shromáždění dobře zapamatovali Boží slovo, které slyšeli, mají být liturgická čtení určitým způsobem vysvětlena, nebo má po nich následovat usebrané ticho, aby věřící rozjímali o tom, co vyslechli. Homilii může pronést jen kněz nebo jáhen; proto je vhodné, aby farář odevzdal (předem připravenou) homilii vedoucímu oslavy, který ji pak přečte. I v tomto ohledu se však má zachovávat vše, co stanovila příslušná biskupská konference.

44. Obecná modlitba má probíhat podle stanoveného pořadí úmyslů. Nemá se vynechávat úmysl za dobro diecéze, případně úmysly navržené biskupem. Časté mají kromě toho být úmysly za duchovní povolání, za biskupa a za faráře.

45. Děkůčinění se má konat jedním ze dvou níže uvedených způsobů, a to po obecné modlitbě, nebo po svatém přijímání, vedoucí oslavy vyzve všechny k děkům, při němž věřící velebí Boží slávu a milosrdenství. Mohou se přitom užívat slova žalmu (např. 99, 112, 117, 135, 147, 150), nebo hymnus či píseň (např. Sláva na výsostech Bohu, Magnificat), nebo též litanie.

První způsob: vedoucí se modlí spolu s ostatními ve stoje a obrácen k oltáři.

Druhý způsob: Před modlitbou Páně (Otčenáš) se vedoucí přiblíží ke svatostánku, ukloní se, položí na oltář pixidu s Nejsvětější svátostí oltářní, pak před oltářem poklekne a společně s věřícími se pomodlí hymnus, žalm nebo litanii, s nimiž se při této příležitosti obrací ke Kristu, přítomnému v eucharistii. Děkůčinění nesmí v žádném případě být formou některé eucharistické modlitby. Nesmějí se proto užívat texty preface a eucharistické modlitby obsažené v římském misálu, aby se tak odstranilo nebezpečí smísení obřadu se mší svatou.

46. Při obřadu udělování sv. přijímání se má zachovávat vše, co stanoví římský rituál pro jeho udělování mimo mši svatou. Často se má věřícím připomínat, že, i když přistupují ke sv. přijímání mimo mši svatou, jsou stejně spojeni s eucharistickou obětí.

47. Při udělování sv. přijímání se mají, pokud možno, používat hostie proměněné tutéž neděli při jinde sloužené mši svaté, které přinesl jáhen nebo laik v pixidě nebo jiné vhodné nádobě a uložil je ve svatostánku před počátkem shromáždění. Je rovněž možné použít hostie proměněné při poslední mši svaté sloužené na tomto místě. Před modlitbou Páně se ten, který vede bohoslužbu přiblíží ke svatostánku nebo k místu, kde je uložena eucharistie, vezme do rukou nádobu s Tělem Páně, položí ji na oltář a začne se modlit Otčenáš, pokud ovšem se při této příležitosti nekoná děkňčinění, o němž jsme mluvili dříve.

48. Modlitbu Páně se vždy modlí nebo ji zpívají všichni přítomní, a to i v případě, kdy se neuděluje sv. přijímání. Může se však konat obřad pokoje. Po udělování sv. přijímání se podle okolnosti má též zachovat po určitou dobu usebrané ticho, nebo se může zpívat žalm či jiný chvalozpěv. Je také možné výše zmíněné děkňčinění.

49. Před zakončením shromáždění věřících se mají sdělovat oznámení a zprávy týkající se farního nebo diecézního života.

50. Nikdy nebude dostatečně doceněna svrchovaná důležitost takového nedělního shromáždění, jednak jako zdroje křesťanského života pro jednotlivce i celou obec, jednak jako svědectví Boží vůle, kterou je shromáždít všechny lidi v Ježíši Kristu. Všichni křesťané mají být přesvědčeni, že nemohou žít v duchu víry, ani se způsobem sobě vlastním

účastnit všeobecného poslání církve, aniž by se živili eucharistickým chlebem. Stejně tak mají být přesvědčeni, že nedělní shromáždění je pro svět znamením tajemství společenství, jímž je eucharistie.

Tyto směrnice, připravené Posvátnou kongregací pro bohoslužbu, schválil a potvrdil Svatý otec Jan Pavel II. 21. května 1988. Zároveň nařídil jejich zveřejnění.

Pavel Augustin kard. Mazel OSB., prefekt kongregace

Virgilio Noé, její tajemník

V Římě 2. 6. 1988

(Uveřejňujeme ve znění vysílaném vatikánským rozhlasem 20., 21. a 28. července 1988.)

OBŘAD PRO SLAVENÍ VE SPOLEČENSTVÍ

1. Tuto formu je nutno užít především tehdy, kdy se neslaví mše, nebo kdy se svaté přijímání podává v předem stanovené době. Dává se tak věřícím možnost žít se také slovem Božím. Tím, že naslouchají Božímu slovu, si věřící ožívují zázračné dílo, které Bůh vykonal a které vysvítá ze čtení. Společenství věřících tak dosáhne vrcholu velikonočního tajemství, jehož připomínka se slaví svátostně ve mši svaté a na němž se účastní při vlastním svatém přijímání. Kromě toho důvěrné přijímání Božího slova, které věřící duchovně živí, vzbuzuje v nich také postoj díkůčinění, který je připravuje k účasti na plodech tajemství spásy.

Bohoslužba slova

Úvodní obřady

2. Jáhen si obleče albu a štolu příslušné barvy, případně dalmatiku. Akolyta a mimořádný přísluhovatel si obleče albu nebo kleriku a rochetu. Akolyta a mimořádný přísluhovatel dále během obřadu dodrží následující: vynechá všechna gesta rukou a ruce má sepjaté, v případě žehnání sám sebe žehná znamením kříže spolu se všemi věřícími. Když se věřící shromáždí a všechno je připraveno, je-li to vhodné, začne se zpěvem. Poté předsedající pozdraví přítomné.

Předsedající:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.

Odp:

Amen.

Pro jáhna

Jáhen pozdraví lid slovy:

Milost našeho Pána Ježíše Krista, láska Boží a společenství svatého Ducha ať je s vámi se všemi.

nebo:

Milost a pokoj od Boha, našeho Otce, i od Pána Ježíše Krista, ať je s vámi se všemi.

nebo:

Milost Ježíše Krista, našeho Pána pro nás (narozeného, ukřižovaného, vzkříšeného, oslaveného), ať je s vámi se všemi.

nebo:

Pán s vámi.

Odp:

I s tebou.

Pro mimořádného přísluhovatele

Přísluhovatel:

Bratři a sestry, oslavujme Pána, který nás ve své dobrotě zve ke stolu Těla Kristova.

Odp:

Požehnaný jsi, Bože, navěky.

3. Pokud se nezpívá zpěv ke vstupu, může předsedající říci některou z těchto nebo jinou podobnou antifonu:

Jak svatá je tato hostina,

kde Kristus je naším pokrmem!

Konáme památku jeho utrpení, naplňuje nás jeho milost a dostáváme závdavek budoucí slávy.

nebo:

Pán otevřel brány nebes,

seslal na ně déšť many, aby se najedli,

a dal jim nebeský pokrm.

Člověk jedl chléb silných.

Úkon kajícínosti

4. Úkon kajícínosti začíná výzvou předsedajícího. Ten ji říká těmito nebo podobnými slovy:

Kdybychom řekli, že nemáme hřích, sami sebe klameme a pravda v nás není. Vyznejme tedy Bohu i sobě navzájem své hříchy, a Bůh nám odpustí, protože je věrný a spravedlivý.

Následuje chvíle ticha a úkon kajícínosti pokračuje některým z následujících způsobů:

Všichni:

**Vyznávám se všemohoucímu Bohu a vám všem,
že často hřeším myšlením, slovy i skutky
a nekonám, co mám konat:**

je to má vina, má veliká vina.

**Proto prosím Matku Boží, Pannu Marii,
všechny anděly a svaté i vás, bratři a sestry,
abyste se za mě u Boha přimlouvali.**

nebo:

Předsedající:

Smiluj se nad námi, Pane.

Odp:

Hřešili jsme proti tobě.

Předsedající:

Ukaž nám, Pane, své milosrdenství.

Odp:

A dej nám svou spásu.

nebo:

Předsedající:

Byl's poslán uzdravovat duše, Pane: Smiluj se nad námi.

Odp:

Pane, smiluj se nad námi.

Předsedající:

Přišel jsi pozvat hříšníky, Kriste: Smiluj se nad námi.

Odp:

Kriste, smiluj se nad námi.

Předsedající:

Sedíš po pravici Otcově a zastáváš se nás, Pane: Smiluj se nad námi.

Odp:

Pane, smiluj se nad námi.

nebo:

Předsedající:

Přišel jsi smířit svět se svým Otcem, Pane: Smiluj se nad námi.

Odp:

Pane, smiluj se nad námi.

Předsedající:

Vzal's na sebe všechn náš hřích, abychom byli skrze tebe ospravedlněni před Bohem, Kriste: Smiluj se nad námi.

Odp:

Kriste, smiluj se nad námi.

Předsedající:

V jednotě svatého Ducha žiješ stále u Otce, aby ses za nás přimlouval, Pane: Smiluj se nad námi.

Odp:

Pane, smiluj se nad námi.

nebo:

Předsedající:

Svou smrtí a svým vzkříšením jsi nás zachránil, Pane: Smiluj se nad námi.

Odp:

Pane, smiluj se nad námi.

Předsedající:

Stále mezi námi obnovuješ památku svého vykoupení, Kriste: Smiluj se nad námi.

Odp:

Kriste, smiluj se nad námi.

Předsedající:

Zveš nás hříšníky ke svému stolu, Pane: Smiluj se nad námi.

Odp:

Pane, smiluj se nad námi.

Předsedající každý úkon kajícího zakončí slovy:

Smiluj se nad námi, všemohoucí Bože, odpusť nám hříchy a doved' nás do života věčného.

Odp:

Amen.

Vstupní modlitba

5. Text vstupní modlitby se vybere z liturgie dne. Je možné také použít texty ze mší O eucharistii, O nejdražší krvi Páně, O Nejsvětějším Srdci Ježíšově nebo jiné vhodné texty. Před vstupní modlitbu se podle liturgických předpisů může zařadit *Kyrie a Sláva na výsostech Bohu* (jen pokud se nebude modlit při díkůčinění).

Předsedající:

Modleme se.

a pronese modlitbu, kterou ukončí slovy:

Skrze tvého Syna Ježíše Krista, našeho Pána, neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje po všechny věky věků.

nebo:

Neboť on s tebou v jednotě Ducha svatého žije a kraluje po všechny věky věků.

nebo:

Neboť ty žiješ a kraluješ s Bohem Otcem po všechny věky věků.

Odp:

Amen.

Bohoslužba slova

6. Následuje bohoslužba slova. Probíhá podle vzoru bohoslužby slova ve mši. Pokud čte evangelium akolyta nebo mimořádný přísluhovatel, začne bez přípravné modlitby a pozdravu „Pán s vámi“ rovnou slovy: **Slova svatého evangelia podle...**, při kterých se spolu se všemi znamená křížem na čele, ústech a prsou. Odpověď: **Sláva tobě, Pane.** Evangelium zakončí slovy: **Slyšeli jsme slovo Boží.** Odpověď: **Chvála tobě, Kriste.** Pak může beze slov evangelium políbit. Texty se berou v neděli zásadně z biblických textů dané neděle, při jiných příležitostech z liturgie dne nebo ze mše O eucharistii případně O nejdražší krvi Páně. Z lekcionáře se mohou vybrat také, je-li to vhodné, jiné texty podle okolností, především čtení ze mše O Nejsvětějším Srdci Ježíšově. Mohou se číst jedno nebo více čtení, podle toho, jak se uzná za vhodné. Po prvním čtení nechť následuje žalm nebo jiný zpěv. Na jeho místě ale může být také chvíle ticha. Čtení ze shora zmíněných mší je možno nalézt v Lekcionáři VI/2.

Homilie

7. Pokud je to vhodné, může jáhen krátce vyložit přečtené Boží slovo. Akolyta a mimořádný přísluhovatel přečte homilii, kterou přijal od faráře.

Přímluvy

8. Bohoslužba slova končí přímluvami, ve kterých se nemá vynechat úmysl za biskupa, za faráře a za hojnost duchovních povolání.

Díkůčinění

9. Díkůčinění se koná na tomto místě jedním ze dvou způsobů podle směrnice Slavení neděle bez kněze. (Viz směrnice odst. 45)

Kantikum Panny Marie, Lk 1, 46-55

Velebí má duše Hospodina
a můj duch jásá v Bohu, mém spasiteli,
neboť shlédl na svou nepatrnou služebnici.

Od této chvíle mě budou blahoslavít všechna pokolení,
že mi učinil veliké věci ten, který je mocný.
Jeho jméno je svaté.

A jeho milosrdenství trvá od pokolení do pokolení
k těm, kdo se ho bojí.

Mocně zasáhl svým ramenem,
rozptýlil ty, kdo v srdci smýšlejí pyšně.

Mocné sesadil z trůnu
a ponížené povýšil,
hladové nasytil dobrými věcmi
a bohaté propustil s prázdnou.

Ujal se svého služebníka Izraele,
pamatoval na své milosrdenství
jak slíbil našim předkům,
Abrahámovi a jeho potomkům navěky.

nebo:

Zachariášovo kantikum, Lk 1,68-79

Pochválen buď Hospodin, Bůh Izraele,
neboť navštívil a vykoupil svůj lid.

Vzbudil nám mocného spasitele
z rodu svého služebníka Davida,
jak slíbil od pradávna
ústý svých svatých proroků;
zachránil nás od nepřátel,
z rukou všech, kdo nás nenávidí.

Slitoval se nad našimi otci,
rozpomenu se na svou svatou smlouvu,
na přísahu, kterou se zavázal našemu otci Abrahámovi:

že nám dopřeje, abychom mu beze strachu a vysvobození z rukou nepřátel zbožně a spravedlivě sloužili po všechny dny svého života.

A ty dítě, budeš prorokem Nejvyššího,
neboť půjdeš před Pánem připravit mu cestu,
dát jeho lidu poznání spásy v odpuštění hříchů
z milosrdné lásky našeho Boha,
s kterou nás navštívil ten, který vychází z výsosti,
aby zazářil těm, kdo žijí v temnotě a v stínu smrti,
a uvedl naše kroky na cestu pokoje.

nebo:

Sláva na výsostech Bohu

Sláva na výsostech Bohu

a na zemi pokoj lidem dobré vůle.

Chválíme tě.

Velebíme tě.

Klaníme se ti.

Oslavujeme tě.

Vzdáváme ti díky pro tvou velikou slávu.

Pane a Bože, nebeský Králi,

Bože, Otče všemohoucí.

Pane, jednorozený Synu, Ježíši Kriste.

Pane a Bože, Beránku Boží, Synu Otce.

Ty, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi;

ty, který snímáš hříchy světa, přijmi naše prosby.

Ty, který sedíš po pravici Otce, smiluj se nad námi.

Neboť ty jediný jsi Svatý,

ty jediný jsi Pán,

ty jediný jsi Svrchovaný,

Ježíši Kriste, se svatým Duchem, ve slávě Boha Otce.

Amen.

nebo:

Ambroziánský chvalo zpěv

Bože, tebe chválíme, tebe, Pane, velebíme.

Tebe, věčný Otče, oslavuje celá země.

Všichni andělé, cherubové i serafové,

všechny mocné nebeské zástupy bez ustání volají:

Svatý, Svátý, Svátý, Pán, Bůh zástupů.

Plná jsou nebesa i země tvé vznešené slávy.

Oslavuje tě sbor tvých apoštolů,
chválí tě velký počet proroků,
vydává o tobě svědectví zástup mučedníků;
a po celém světě vyznává tě tvá církev:
neskonale velebný, všemohoucí Otče,
úctyhodný Synu Boží, pravý a jediný,
božský Utěšiteli, Duchu svatý.

Kriste, Králi slávy, tys od věků Syn Boha Otce;
abys člověka vykoupil, stal ses člověkem a narodil ses z Panny;
zlomil jsi osten smrti a otevřel věřícím nebe;
sedíš po Otcově pravici a máš účast na jeho slávě.
Věříme, že přijdeš soudit, a proto tě prosíme:
přispěj na pomoc svým služebníkům, vždyť jsi je vykoupil svou předrahou
krví;
dej, ať se radují s tvými svatými ve věčné slávě.

nebo:

Žalm 100 (99),1-2.3.4.5

Hospodin je dobrý,
jeho milosrdenství je věčné.

Odp:

Plesejte Hospodinu, všechny země,
služte Hospodinu s radostí,
vstupte před něho s jáсотem!

Odp:

Uznejte, že Hospodin je Bůh:
on nás učinil, a my mu náležíme,
jsme jeho lid a stádce jeho pastvy.

Odp:

Vstupte do jeho bran s díkem,
do jeho nádvoří s chvalozpěvem,
slavte ho, žehnejte jeho jménu!

Odp:

Neboť Hospodin je dobrý,
jeho milosrdenství je věčné,
po všechna pokolení trvá jeho věrnost.

nebo:

Žalm 136 (135), 1-9.13-14.16.25-26

Oslavujte Hospodina, neboť je dobrý,

Odp: jeho milosrdenství trvá navěky.

Oslavujte Boha bohů,

Odp:

Oslavujte Pána pánů,

Odp:

Sám učinil velké divy,

Odp:

Od moudře učinil nebe,

Odp:

On rozprostřel na vodách zemi,

Odp:

On učinil veliká světla,

Odp:

Slunce, aby vládlo ve dne,

Odp:

Měsíc a hvězdy, aby vládly v noci,

Odp:

On rozdělil Rudé moře,

Odp:

A převedl Izraele jeho středem,

Odp:

On vedl svůj národ na poušti,

Odp:

On dává pokrm každému tvoru,

Odp:

Oslavujte Boha nebes,

Odp:

nebo:

Kantikum, Ef 1, 3-4.5-6.7-8.9-10

Odp: Buď pochválen Bůh! On si nás vyvolil v Kristu.

Buď pochválen Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista,
on nás zahrnul z nebe rozmanitými duchovními dary, protože jsme spojeni
s Kristem.

Vždyť v něm si nás vyvolil ještě před stvořením světa,
abychom byli před ním svatí a neposkvrnění v lásce.

Odp:

Ze svého svobodného rozhodnutí nás předurčil,
abychom byli přijati za jeho děti skrze Ježíše Krista.
To proto, aby se vzdávala chvála jeho vznešené dobrotivosti,
neboť skrze ni nás obdařil milostí ve svém milovaném Synu.

Odp:

V něm máme vykoupení skrze jeho krev,
odpuštění hříchů pro jeho nesmírnou milost,
kterou nám tak bohatě projevil
s veškerou moudrostí a prozíravostí.

Odp:

Seznámil nás totiž s tajemstvím své vůle,
jak se mu to líbilo
a jak si to napřed sám u sebe ustanovil,
až se naplní čas pro dílo spásy:
že sjednotí v Kristu vše, co je na nebi i na zemi.

nebo:

Kantikum, Zj 15,3b.4

Odp: Veliké a podivuhodné jsou tvé skutky, Pane.

Veliké a podivuhodné jsou tvé skutky, Pane, Bože vševládny!
Spravedlivé a spolehlivé jsou tvé cesty, králi národů!

Odp:

Kdo by nevzdával, Pane, úctu a slávu tvému jménu?
Vždyť ty jediný jsi svatý!
Všechny národy přijdou a budou se před tebou klanět,
neboť se ukázalo, že tvá rozhodnutí jsou spravedlivá.

nebo:

vhodné písně na téma: Eucharistie, díky a chvály např.:

Advent:	Kancionál píseň č. 111	Mešní zpěvy str. 16
Vánoce:	Kancionál píseň č. 217	Mešní zpěvy str. 40
Půst:	Kancionál píseň č. 310	Mešní zpěvy str. 67
Velikonoce:	Kancionál píseň č. 411	Mešní zpěvy str. 149
Mezidobí:	Kancionál píseň č. 522, 524	Mešní zpěvy str. 191,197, 206 ab

Přijímání

10. Po skončení přímluv jde předsedající na místo, kde se uchovává eucharistie, vezme ciborium s tělem Páně, položí je na oltář a poklekne. Potom uvede modlitbu Páně těmito nebo podobnými slovy:

Podle Spasitelova příkazu a podle jeho božského učení odvažujeme se modlit:

nebo:

Pomodleme se, jak nás naučil náš Pán, Ježíš Kristus

nebo:

Pán Ježíš řekl: Proste, a bude vám dáno. S důvěrou v jeho slovo se pomodleme k nebeskému Otcí:

nebo:

Když jsme byli pokřtěni, (nepřijali jsme ducha otroctví, abychom se znovu báli, ale) přijali jsme Ducha synovství, v němž smíme Boha nazývat Otcem. Proto se teď s důvěrou pomodleme, jak nás naučil Pán Ježíš:

nebo:

Ve společenství se všemi, kdo vyznávají Kristovo jméno, pomodleme se modlitbu, kterou nám odkázal Pán Ježíš:

Všichni:

Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvět' se jméno tvé.

Přijď království tvé.

Bud' vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.

Chléb náš vezdejší dej nám dnes.

A odpusť nám naše viny,

jako i my odpouštíme našim viníkům,

a neuved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého.

Je možné připojit:

Nebot' tvé je království i moc i sláva navěky.

Pozdravení pokoje

11. Pokud je to vhodné, vyzve věřící:

Pozdravte se pozdravením pokoje.

Všichni si mohou vyměnit pozdravení pokoje.

12. Předsedající poklekne, vezme hostii, drží ji trochu pozdviženou nad patenou a obrácen k lidu říká nahlas:

**Hle, Beránek Boží,
ten, který na sebe vzal hříchy světa.
Blahoslavení, kdo jsou pozváni k večeři Beránkově.**

Všichni:

**Pane, nezasloužím si, abys ke mně přišel,
ale řekni jen slovo, a má duše bude uzdravena.**

13. Předsedající přijme tělo Kristovo.

14. Předsedající vezme ciborium (pixidu), každému ukáže trochu pozdvihnutou hostii a řekne:

Tělo Kristovo.

A přijímající odpoví:

Amen.

15. Během podávání svatého přijímání je možné zpívat vhodný zpěv.

16. Když skončilo podávání svatého přijímání, předsedající očistí patenu, podle potřeby si omyje prsty a ciborium (pixidu) uloží do svatostánku a poklekne před jeho uzavřením.

17. Může následovat chvíle ticha nebo zpěv žalmu či jiný vhodný chvalo zpěv.

Modlitba po přijímání

18. Lze použít modlitbu po přijímání z misálu, pokud její obsah odpovídá tomu, co se slavilo (není v ní přímo nic řečeno o slavení eucharistie), nebo některou z následujících modliteb:

Předsedající:

Modleme se.

**Bože, tys nám připravil pokrm, který je příslibem nebeské radosti a pravým zdrojem života; dej, ať po něm nikdy nepřestáváme toužit.
Skrze Krista, našeho Pána.**

nebo:

Milosrdný Bože, ty nás zveš k svému stolu a svátostí, kterou jsme přijali, živíš nás už nyní pro věčnost; dej, ať žijeme v trvalém spojení s tebou. Skrze Krista, našeho Pána.

nebo:

Prosíme tě, milosrdný Bože, dej, ať nás léčivé působení této svátosti zbavuje špatných sklonů a přivádí k tomu, co je správné. Skrze Krista, našeho Pána.

nebo:

Svémi svátostmi nás, Bože, uvádíš do nového života; pomáhej svému lidu, ať se nevrací k tomu, co je staré a špatné, ale vytrvá na cestě k tobě. Prosíme o to skrze Krista, našeho Pána.

nebo:

Pomáhej nám, Bože, ať nepromarníme veliké dary, které jsme od tebe přijali, a ať tě nikdy nepřestaneme chválit. Skrze Krista, našeho Pána.

nebo:

Bože, přijali jsme svátost, která je trvalou památkou utrpení tvého Syna, Ježíše Krista; dej ať nám tento dar jeho nevýslovné lásky přináší spásu. Neboť on s tebou žije a kraluje na věky věků.

nebo:

Bože, ty nám dáváš ve svatém přijímání účast na životě svého Syna; dej, ať jsme jeho věrným obrazem na zemi, abychom měli účast i na jeho slávě v nebi. Neboť on s tebou žije a kraluje na věky věků.

nebo:

Bože, tys poslal svého milovaného Syna, aby tvým slovem a svátostným pokrmem sytil a živil tvůj lid; dej, ať nás přijímání těchto jeho darů přivádí k trvalé účasti na jeho životě. Neboť on s tebou žije a kraluje na věky věků.

nebo:

Bože, všechna naše sláva je v tobě: tys tak miloval svět, žes poslal svého jednorozeného Syna, aby nás spasil; jeho křížem jsme byli vykoupeni, jeho smrtí oživeni, jeho umučením zachráněni, a jsme oslaveni v jeho vzkříšení.

Neopouštěj svůj lid a buď vždycky s námi; naplň nás oddaností a láskou k tobě, posiluj naši víru a rozmnož v nás spravedlnost, dej, ať je náš život plný kázně, ať jsou naše slova plná pravdy, ať je naše jednání plné lásky, abychom od tebe mohli dostat korunu věčné slávy a nesmrtelnosti. Skrze Krista, našeho Pána.

Odp:

Amen.

Závěrečné obřady

Pro jáhna

19. Jáhen obrácen k lidu rozepne ruce a řekne:

Pán s vámi.

Odp:

I s tebou.

Jáhen žehná lid se slovy:

Požehnej vás všemohoucí Bůh, Otec i Syn + i Duch svatý.

Odp:

Amen.

Pro mimořádného přísluhovatele:

20. Akolyta a mimořádný přísluhovatel svolává požehnání Boží tím, že se spolu se všemi žehná znamením kříže a říká:

Dej nám, Bože, své požehnání, chraň nás všeho zlého a doved' nás do věčného života.

nebo:

Ať nás požehná a chrání všemohoucí a milosrdný Bůh Otec i Syn i Duch Svatý.

Odp:

Amen.

21. Předsedající zakončí slovy:

Jděte ve jménu Páně.

Odp:

Bohu díky.

Při odchodu pozdraví oltář (svatostánek).